

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 11, 2020 | 26.11.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.73](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.73)

УДК: 336.22

*I. С. Луценко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Одеський національний економічний університет, м. Одеса
ORCID ID: 0000-0002-9613-4307
В. В. Гогулінський,
магістрант, Одеський національний економічний університет, м. Одеса
ORCID ID: 0000-0002-0067-0106*

МОНІТОРИНГ ФІСКАЛЬНОЇ РОЛІ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

*I. Lutsenko
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance,
Odessa National Economic University, Odessa
V. Hohulinskyi
Master student, Odessa National Economic University, Odessa*

MONITORING OF THE FISCAL ROLE OF PROPERTY TAXATION IN UKRAINE

У статті проведено оцінювання фіскального значення майнового оподаткування за період 2013-2019 рр. та визначено його вплив на доходи місцевих бюджетів України. Проаналізовано динаміку питомої ваги майнових податків у ВВП та доходах бюджету України. Встановлено рівень питомої ваги майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів. Визначено, що останніми роками відбувається збільшення надходжень майнових податків. Проаналізовано та досліджено структуру майнових податків. Встановлено, що плата за землю є основною фіскальною складовою майнових податків. Досліджено причини низької фіскальної ефективності податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки. Обґрунтовано необхідність реформування системи оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Проаналізовано причини нестабільних надходжень від транспортного податку. Запропоновано можливі напрямки вдосконалення системи майнового оподаткування в Україні.

The article assesses the fiscal significance of property taxation for the period 2013-2019 and identifies its impact on local budget revenues of Ukraine. The dynamics of the share of property taxes in the gross domestic product and revenues of the budget of Ukraine is analyzed. The reasons for the decrease in the share of property taxes in the gross domestic product are identified. It was found that the indicators of the share of property taxes in the gross domestic product and revenues of the budgets of Ukraine, throughout the analyzed period, are quite low and do not correspond to similar indicators of foreign countries. The level of the share of property taxes in the tax revenues of local budgets has been established. It is determined those in recent years there has been an increase in property tax revenues. The reasons for the increase in revenues from property taxes to revenues of local budgets of Ukraine have been clarified. The dynamics of the share of property

taxes in comparison with other local taxes and fees of Ukraine is considered. The reasons for the reduction of the fiscal role of property taxes in the revenues of local budgets of Ukraine have been clarified. The property tax is analyzed and researched in the context of three types and it is established that the land fee is the main fiscal component of property taxes of Ukraine. The fiscal efficiency of land tax and rent in the structure of tax revenues of local budgets of Ukraine is considered. It is revealed due to which factors there was an increase in land fee revenues in the analyzed period. The reasons for the low fiscal efficiency of the real estate tax, other than land, have been studied. The necessity of reforming the system of taxation of real estate tax, other than land, is substantiated. It was found that the transport tax has a very low fiscal value in the revenues of local budgets of Ukraine. The reasons for the low fiscal value and unstable revenues from the transport tax are analyzed. The changes in the tax legislation, which took place during the completely analyzed period, concerning the transport tax in Ukraine are considered. Possible directions of improvement and reform of the property taxation system in Ukraine are offered.

Ключові слова: *майнові податки; податкові надходження; плата за землю; податок на нерухоме майно; відмінне від земельної ділянки; транспортний податок.*

Key words: *property taxes; tax revenues; land fees; real estate tax; non-land parcel; transport tax.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ. Система оподаткування майна в Україні останніми роками зазнавала суттєвих змін. Проте, незважаючи на позитивні зміни в податковому законодавстві та механізмі адміністрування податків на майно, їх фіскальна роль на сьогодні є недостатньою. Оскільки особливе місце відводиться саме оподаткуванню майна як одного з основних джерел власних фінансових ресурсів місцевих бюджетів. Проте особливості їх збирання, властиві українській практиці, недосконалі та не забезпечують справедливого оподаткування, захисту від корупції та інших зловживань. Останні не сприяють розширенню податкової бази, і, як наслідок, податкові надходження формуються не в повному обсязі. Це зменшує фінансову незалежність місцевих бюджетів та заважає соціально-економічному розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ. Питаннями пов'язаними з майновим оподаткуванням, його впливом на фінансовий стан суб'єктів господарювання та виконанням запланованих податкових надходжень у дохідну частину бюджету, займалися в свої працях такі вчені як: Б.С. Гузар, Г. В. Долга, Ю.В. Сибірянська, А.І Крисоватий, А.М. Мельник, О.Ю. Кондратюк, В.І. Дубровський, В.В. Черкашин, І. В. Педь, В. І. Блонська, Л.І. Бобошко, М.М. Свердан, О.К. Терентьева, В.І. Даналишин, О.М. Стефанків та багато інших. Зокрема Ю.В. Сибірянська та О.Ю. Кондратюк зазначають, що майнові податки мають беззаперечні переваги перед іншими видами обов'язкових платежів, у першу чергу завдяки здатності забезпечувати стабільні доходи бюджету, низькій можливості ухилення та простоті контролю за їх сплатою, а за умови правильного механізму адміністрування – сприяють реалізації принципу соціальної справедливості та фіскальної ефективності в оподаткуванні [1, с. 58]. І.С. Волохова визначає майновий податок, як надійне джерело надходжень територіальних бюджетів, проте його ставки повинні сприяти ефективному використанню майна, однак не вимагати від власників від нього відмовлятися на користь інших факторів виробництва, форм заощаджень та інвестицій [2, с. 20]. В.І. Блонська дотримується думки, що майнове оподаткування покликане створювати стимули для звільнення від надлишкового майна, що не використовується в процесі господарської діяльності чи існує для нагромадження власності одноосібно, що, своєю чергою, зумовлює імобілізацію обігового капіталу [3, с. 124].

Проте науковий доробок потребує подальших досліджень у цій сфері.

МЕТА СТАТТІ. Метою дослідження є проведення моніторингу фіскальної ролі майнового оподаткування в Україні та визначення його впливу на доходи місцевих бюджетів України.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Фіскальна ефективність податків традиційно оцінюється через показники частки відповідних податків у ВВП та доходах бюджету (таблиця 1).

Таблиця 1.

Динаміка питомої ваги майнових податків у ВВП та доходах бюджету України за період 2013-2019 рр.

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Загальна сума надходжень податку на майно, млрд. грн.	13,4	12,5	16	24,9	29,1	31,3	37,9
Валовий внутрішній продукт, млрд. грн.	1454,9	1566,7	1979,5	2383,2	2982,9	3558,7	3974,6
Питома вага майнових податків в ВВП, %	0,92	0,79	0,8	1,04	0,98	0,88	0,95
Доходи Зведеного бюджету України, млрд. грн.	442,8	456,1	652	782,9	1016,9	1184,3	1289,8
Питома вага майнових податків в доходах Зведеного бюджету України, %	3	2,7	2,5	3,2	2,9	2,6	2,9
Доходи місцевих бюджетів України, млрд. грн.	221,1	231,7	294,5	366,1	502,1	562,4	560,5
Питома вага майнових податків в доходах місцевих бюджетів України, %	6,1	5,4	5,4	6,8	5,8	5,6	6,7

Джерело: розраховано автором самостійно за даними [4]

Як свідчать дані таблиці 1 питома вага майнових податків в ВВП у 2019 р. становила 0,95%, що порівняно з 2013 роком є меншим на 0,03%, а порівняно з 2018 р. вона зросла на 0,07%. Втім найбільшою питома вага майнових податків у ВВП була в 2016 р. та складала 1,04 %. Такі коливання були зумовлені економічною кризою в 2014 р. та різким збільшенням надходжень плати за землю в 2015 р. та 2016 р..

В середньому в Україні питома вага майнових податків у ВВП складає 0,91%, що є значно меншим за цей показник зарубіжних країн. Так, у Франції податки на майно становлять 3,2% ВВП, у Великобританії - 3,1%, у Греції - 2,7%. Проте, в той же час існують країни, в яких податки на майно взагалі не доступні, а саме в Хорватії, Люксембурзі та Мальті [5].

Щодо питомої ваги майнових податків в доходах Зведеного бюджету України, то у 2019 р. вона становила 2,9%, що порівняно з 2013 р. є меншим на 0,1%, а в порівнянні з 2018 р. є більшим на 0,3%. Втім найбільшою питома вага майнових податків в доходах Зведеного бюджету була в 2016 р. та складала 3,2%. Таке збільшення пов'язане із проведенням індексації нормативної грошової оцінки земель в 2015 р. В середньому питома вага майнових податків в доходах Зведеного бюджету України складає 2,8%, тоді як даний показник в країнах ЄС в середньому становить 5,4-5,6%.

Питома вага майнових податків в доходах місцевих бюджетів України в 2019 р. складає 6,7%, що порівняно з 2013 р. є більшим на 0,6%, а з 2018 р. більшим на 1,1%. Втім найбільшою питома вага майнових податків в доходах місцевих бюджетів була знову в 2016 р. та складала 6,8%. Таке збільшення пов'язане з включенням плати за землю до місцевих податків та розширенням бази даних, необхідної для розрахунку податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

В Україні у середньому за розглянутий період податки на майно складають лише 5,9 % загальних доходів місцевого бюджету. Тоді як податки на майно багатьох зарубіжних країн відіграють найвизначнішу роль у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів [5], частка яких коливається від 30% до 100%. Так, у Польщі їх частка становить 31,6%, у таких країнах, як США, Австралія та Нідерланди, доходи від податків на майно відіграють найвизначнішу роль серед доходів місцевих бюджетів [6, с. 40], а у Великобританії існує лише один місцевий податок, а саме податок на майно. Таким чином, зарубіжний досвід свідчить про вагоме значення податків на майно у формуванні доходів місцевих бюджетів.

Далі проаналізуємо динаміку питомої ваги майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів (таблиця 2).

Таблиця 2.

Динаміка питомої ваги майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів за період 2013-2019 рр.

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Загальна сума надходжень податку на майно, млрд. грн.	13,4	12,5	16	24,9	29,1	31,3	37,9
Податкові надходження місцевих бюджетів України, млрд. грн.	91,2	87,3	98,2	146,9	201	232,5	270,5
Питома вага майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів України, %	14,7	14,3	16,3	17	14,5	13,7	14

Джерело: розраховано автором самостійно за даними [4]

Як свідчать дані таблиці 2 питома вага майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів України в 2019 р. складає 14%, що порівняно з 2013 р. є менше на 0,7%, а порівняно з 2018 р. є більшим на 0,3%. Втім найбільшим даний показник був в 2016 р. та складав 17%. Таке збільшення в 2015 р. та 2016 р. пов'язане з включенням плати за землю до місцевих податків, збільшення площ, щодо яких була проведена нормативна грошова оцінка земель та розширенням бази даних, необхідної для розрахунку податку

на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Подальше зменшення питомої ваги майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів, починаючи з 2017 р., пов'язане із значним зменшенням надходжень від транспортного податку, неврегульованістю операцій з оподаткування деяких видів нерухомості та із значно більшими темпами зростання надходження інших податків.

В Україні до місцевих податків та зборів відносять податок на майно, єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір. Тому порівняємо з якими податками серед місцевих податків конкурують майнові податки за фіскальною значимістю (таблиця 3).

Таблиця 3.

Динаміка питомої ваги майнових податків у порівнянні з іншими місцевими податками та зборами за період 2013-2019 рр.

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Місцеві податки та збори в Україні, млн. грн	20148,8	20027,0	27083,5	42256,8	52592,2	61026,8	73575,2
Майнові податки, млн. грн.	13402,1	12527,7	16011,1	24989,4	29056,1	31272,0	37993,9
Питома вага майнових податків у місцевих податках та зборах України, %	66,5	62,5	59,1	59,2	55,2	51,2	51,6
Єдиний податок, млн. грн.	6640,5	7413,3	10975,1	17147,1	23388,3	29564,2	35270,2
Питома вага єдиного податку у місцевих податках та зборах України, %	33,0	37,1	40,6	40,5	44,5	48,5	47,9
Збір за місця для паркування транспортних засобів, млн. грн.	64,5	61,2	60,2	66,2	77,6	99,9	114,9
Питома вага збору за місця для паркування у місцевих податках та зборах України, %	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Туристичний збір, млн. грн.	41,7	24,8	37,1	54,1	70,2	90,7	196,2
Питома вага туристичного збору у місцевих податках та зборах України, %	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3

Джерело: розраховано автором самостійно за даними [4]

Як свідчать дані таблиці 3 найбільшу питому вагу в місцевих податках та зборах України займають майнові податки, які за аналізований період складають в середньому 57,9%. Другим за складом в місцевих податках та зборах України є єдиний податок, який в середньому складає 35,9%. Третє місце займає збір за місця для паркування транспортних засобів та останнє місце належить туристичному збору, в середньому їх питома вага в місцевих податках та зборах складає 0,2% та 0,1% відповідно.

За аналізований період надходження від майнових податків зросло в декілька раз, проте питома вага майнових податків у місцевих податках та зборах України складає 51,6% в 2019 р., що порівняно з 2013 р. є меншим на 14,9%. Крім того, варто відзначити, що питома вага майнових податків у місцевих податків, починаючи з 2015 р. має тенденцію до зменшення. Одним із факторів такої тенденції є зростання надходжень по єдиному податку, які за проаналізований період збільшились в 5,3 рази та в 2019 р. складають 35270,2 млн. грн., що майже дорівнює надходженням від всіх майнових податків. Таке збільшення надходжень єдиного податку пов'язане, насамперед, із зростанням в декілька разів, за проаналізований період, мінімальної заробітної плати, яка впливає на розрахунок єдиного податку, та із державними програмами, які направлені на підтримку малого бізнесу, кількість якого за останні роки значно збільшилась в Україні, а як відомо, більшість малого бізнесу є платниками єдиного податку. Ще одним із факторів такої тенденції є зниження надходжень від транспортного податку, який є складовою майнових податків. Так протягом аналізованого періоду надходження з транспортного податку зменшились в 2,1 рази. Також, вплинуло на зниження частки майнових податків в місцевих податках та зборах України, те що з'явилася велика кількість пільг в податках на майно, тому, як результат, бюджети недоотримали доволі велику кількість надходжень податків.

Проаналізуємо структуру майнових податків (таблиця 4).

Таблиця 4.

Динаміка податку на майно у розрізі трьох видів податків за період 2013-2019 рр., млн. грн.

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Загальна сума податку на майно:	13402,14	12527,68	16011,14	24989,36	29056,1	31272,0	37993,9
у тому числі:							
Плата за землю	12802,9	12083,9	14831,42	23323,6	26384,5	27321,1	32835,7
Питома вага плати за землю в податку на майно, %	95,5	96,4	92,6	93,3	90,8	87,4	86,4
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	22,54	44,88	745,7	1418,9	2425,7	3636,0	4882,2
Питома вага податку на нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки, в податку на майно, %	0,2	0,4	4,7	5,7	8,3	11,6	12,9
Транспортний податок	576,7	398,9	434,02	246,86	245,9	314,9	276
Питома вага транспортного податку в податку на майно, %	4,3	3,2	2,7	1	0,9	1	0,7

Джерело: розраховано автором за даними [4]

Як видно з таблиці 4 загальна сума податку на майно в 2019 р. складає 37993,9 млн. грн., що порівняно з 2013 р. зросла в 2,8 рази та порівняно з 2018 р. в 1,2 рази. Протягом всього досліджуваного періоду відбувалось збільшення надходжень податку на майно до зведеного бюджету України протягом всього досліджуваного періоду, окрім 2014 р., що було зумовлено падінням надходжень від транспортного податку (збору за першу реєстрацію транспортного засобу) з 576,7 млн. грн. у 2013 р. до 398,9 млн. грн. у 2014 р. та падіння надходжень від плати за землю з 12802,9 млн. грн. у 2013 р. до 12 083,9 млн. грн. у 2014 р., що пов'язано із складною політичною ситуацією в країні.

Значне збільшення податкових надходжень, починаючи з 2015 р., пов'язане із різким зростанням надходжень плати за землю у 2015 р. та 2016 р.. У 2015 р. з цього джерела надійшло 14831,42 млн. грн., що на 22,74% більше, ніж у 2014 р.. Це збільшення відбулось за рахунок введення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки в розмірі 1,433. У 2016 р. надходження від плати за землю зросли на 8492,18 млн. грн., що на 57,26% більше, ніж у 2015 р.. Фактором такого зростання стала грошова оцінка землі за введеними новими коефіцієнтами. Подальше зростання показників даного податку, також, зумовлене із збільшенням площ, щодо яких була проведена нормативна грошова оцінка земель.

На зростання надходжень майнового податку, також, вплинуло збільшення надходжень від податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки, протягом досліджуваного періоду пов'язано з такими факторами як:

- розширення бази даних, необхідної для розрахунку податку, наданого ДПС державною реєстрацією прав на нерухомість;
- збільшення мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, у 3,64 рази (з 1147 грн. 1.01.2013 до 4173 грн у 2019 р.).

Найбільшу питому вагу у податку на майно складає плата за землю, яка за досліджуваний період у середньому складає 91,8%. Другим за складом у податку на майно є податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, який у середньому складає 6,3%. Останнє місце відводиться транспортному податку, що складає у середньому 2 %.

Частка плати за землю в майнових податках зменшилась з 95,5 % в 2013 році до 86,4 % в 2019 р., тобто зменшилась на 9,1 %, а частка податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки, навпаки, збільшилась на 12,7 % за відповідний період. Що обумовлено розширенням бази оподаткування податком на нерухоме майно, а саме включенням до бази оподаткування комерційної нерухомості в 2015 р. та були кілька разів здійснені урядом України кроки у напрямі реформування даного податку.

Щодо транспортного податку, слід зазначити, що постійні зміни у податковому законодавстві призводять до зменшення фіскальної ролі цього податку. Таким чином, в період, що досліджується, спостерігається досить незбалансована динаміка податкових надходжень, яка зумовлена постійним реформуванням податкового законодавства у сфері транспортного податку.

Земельний податок не тільки складає основну частину майнових податків, а й має фіскальне значення, що підтверджується доволі високою питомою вагою у податкових надходженнях місцевих бюджетів України, що наведемо на рисунку 1.

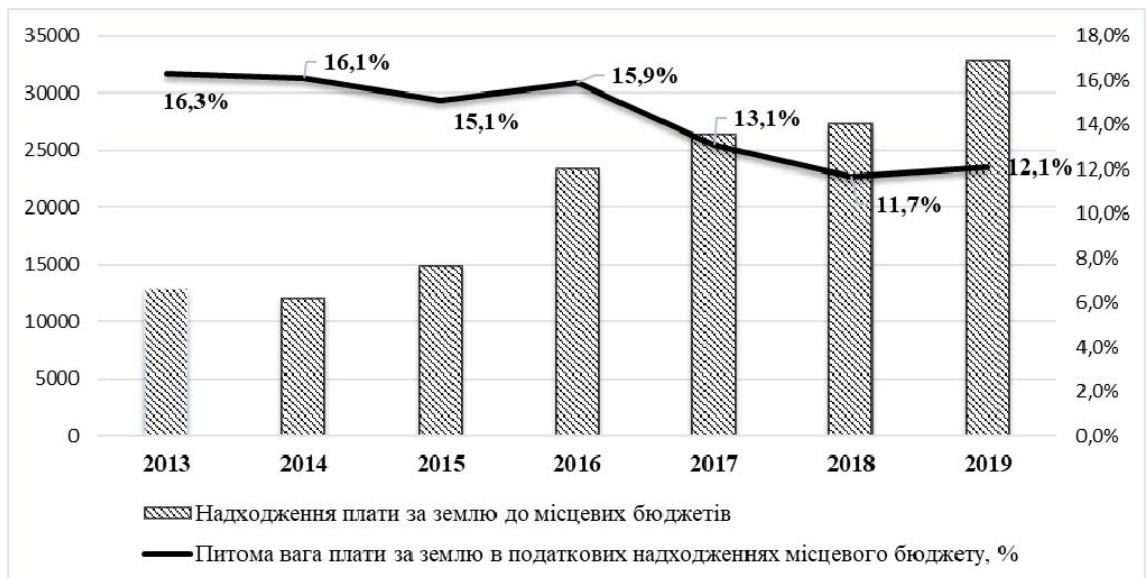

Рис. 1. Динаміка плати на землю та її питома вага у податкових надходженнях місцевих бюджетів України за період 2013-2019 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [4]

Як свідчать дані рисунку 1 частка плати за землю у податкових надходженнях місцевих бюджетів України у 2019 р. становить 12,1%, що на 4,2% менше порівняно з 2013 р. Протягом всього досліджуваного періоду питома вага земельного податку знижується, окрім 2016 р., це пов'язано, перш за все, з такими факторами, як:

- збільшення площ, за якими проводилась нормативна грошова оцінка земель;
- більш сприятливі умови оренди земельних резервів та резервного фонду;
- збільшення орендної плати в результаті реєстрації права постійного володіння та користування земельною ділянкою підприємств та організацій державної та комунальної власності;
- проведення інвентаризації земельних ділянок, наданих у користування та оренду;
- перегляд укладених договорів оренди та розміру орендної плати;
- підвищення ставок оренди.

Що стосується податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, то його бюджетоутворююча роль у податкових надходженнях місцевих бюджетів з кожним роком зростає, що наведемо на рисунку 2.

Рис. 2. Динаміка надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та його питома вага у податкових надходженнях місцевих бюджетів України за період 2013-2019 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [4]

Як видно з рисунку 2 питома вага податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в податкових надходженнях місцевих бюджетів в 2019 р. становить 1,8%, що на 1,77% більше ніж в 2013 р. та на 0,24% більше ніж в 2018р.. Проте, фіскальна ефективність податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки є низькою. Це зумовлено такими ключовими проблемами:

1. Питання оподаткування нерухомості, розташованої на території Автономної Республіки Крим, Луганської та Донецької областей, є не вирішеним. Більшість людей, у тому числі тих, хто був змушений стати внутрішніми переселенцями, фактично були позбавлені права власності на нерухоме майно, а в багатьох воно взагалі знищене. Відповідно до чинного законодавства, внутрішньо переміщеним особам доведеться сплачувати податок за новим місцем реєстрації на підставі Реєстру речових прав на нерухоме майно. У листі ДПСУ від 09.06.2015 № 11999/6 / 99-99-19-01-01-15 [7] зазначено, що відсутні юридичні підстави для звільнення від сплати податку на нерухомість для осіб, майно яких перебуває в зоні АТО.

2. Порядок визначення суми нерухомого майна, що не оподатковується, є спірним. Згідно з чинною процедурою, чим більше нерухомості належить одній особі, тим більший є розмір наданих їй пільг. На наш погляд, суму площі, що не підлягає оподаткуванню, слід вважати загальною, але ставки податку можуть бути нижчими. Слід зазначити, що навіть у країнах, де застосовується подібний метод оподаткування, ставки набагато ліберальніші. Наприклад, у Польщі власники платять 0,17 євро за м², у Словаччині - 0,033 євро за м², у Чехії - максимум 0,4 євро за м² на рік. Також незрозуміло, чому застосовується пільговий підхід до власників кількох об'єктів нерухомості. Адже 740 кв. метрів загальної житлової площі – це дуже велика цифра, і значна кількість заможних власників кількох квартир та будинків заплатять ті самі 1%, що й власники будинку, в якому одночасно проживає велика сім'я або кілька сімей. Соціально виправданим було б залишити ставку податку на рівні 2,7% від мінімальної заробітної плати за кожен «зайвий» метр без будь-яких коригувань щодо власності на декілька об'єктів оподаткування [8]. Вирішення цієї невідповідності може суттєво підвищити фіскальну ефективність податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки.

3. Найсерйозніша проблемою, на наш погляд, є база для нарахування податку. На жаль, зміни, внесені до процедури оподаткування нерухомості, залишили цю норму незмінною, підставою для нарахування податку є площа об'єкта нерухомості. На наш погляд, такий підхід ставить у нерівне становище платників податків, які володіють новою нерухомістю чи об'єктами, що знаходяться в престижних регіонах.

Фіскальне значення транспортного податку для місцевого бюджету є ще меншим (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка надходжень транспортного податку та його питома вага у податкових надходженнях місцевих бюджетів України за період 2013-2019 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [4]

Як свідчать дані з рисунку 3 питома вага транспортного податку в податкових надходженнях місцевих бюджетів в 2019 р. складала 0,1%, що на 0,64% менше ніж в 2013 р. та на 0,04% менше ніж в 2018 р.. Протягом всього аналізованого періоду даний показник має постійну тенденцію до зменшення. Така ситуація пов'язана з постійним реформуванням транспортного податку.

Так, у 2013 р. та 2014 р. стягувався збір за першу реєстрацію транспортного засобу, який належав до загальнодержавних податків та зборів. Абсолютні суми надходжень за цей період великі, проте спостерігається зменшення їх обсягу. Механізм збору передбачав застосування диференційованих ставок залежно від розміру бази оподаткування. Розмір податкового збору розраховувався для кожного транспортного засобу окремо як добуток податкової бази, ставки збору та коефіцієнта множення, де коефіцієнт множення (К) залежав від терміну служби придбаного транспортного засобу. Така система застосування коефіцієнтів значно ускладнила систему розрахунку податку. Однак слід зазначити, що врахування екологічних параметрів при визначенні податкової бази було дуже позитивним, оскільки транспортні засоби є одним з основних джерел забруднення навколишнього середовища. На сьогодні такої норми в поточному механізмі немає.

З введенням нового виду податку - транспортного податку, який належить до місцевих податків, у бюджет в 2015 р. надійшла значно більша сума. Це збільшення відбулось завдяки застосуванню нового механізму збору податку. Однак в 2016 р. та 2017 р. надходження від транспортного податку знову знизилися.

Проте, з 01.01.2017 р. в Україні суттєво збільшено розмір мінімальної заробітної плати в порівнянні із попереднім роком. У зв'язку з цим Законом України від 21.12.2016 р. № 1797-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» внесено зміни до ПК України, що торкнулися визначення середньо-ринкової вартості легкових автомобілів. Критеріями визначення об'єкта оподаткування таких транспортних засобів є їх вік (не старший 5 років) та середня ринкова вартість, яка безпосередньо залежить від встановленої законодавством в податковому (звітному) році мінімальної заробітної плати на 1 січня (станом на 1 січня, 2017 її розмір - 3200 грн.). В результаті, оціночна середня ринкова вартість легкових автомобілів зменшилася вдвічі. Тобто, якщо в 2016 р. це значення становило 750 мінімальних зарплат, то в 2017 р. - 375 [9]. Що як результат в подальшому призвело до збільшення надходжень з даного податку.

ВИСНОВКИ. Аналіз сучасного стану оподаткування майна в Україні вказує на необхідність реформування системи оподаткування майна, яка може бути як стабільним джерелом доходів місцевих бюджетів, так і важливим економічним регулятором країни. Перш за все, реформа податку на майно в Україні має бути спрямована не лише на збільшення його фіскальної ролі, що є дуже важливим напрямком у контексті децентралізації, а й на врахування соціальної, економічної та екологічної складових податку на майно. Наступним кроком в реформуванні є зміна податкової бази податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, так як, площа об'єкта нерухомості, яка являється підставою для нарахування податку, на наш погляд, ставить у нерівне становище платників податків, які володіють новою нерухомістю чи об'єктами, що знаходяться в престижних регіонах. Також, потрібно переглянути доцільності великої кількості пільг, які значно знижують фіскальне значення податків на майно.

Література.

1. Сибірянська Ю. В. Система майнового оподаткування в Україні: ефекти реформування та напрямки оптимізації / Ю. В. Сибірянська, О. Ю. Кондратюк // Економіка: теорія та практика. - 2015. - № 1. - С. 55-64.
2. Волохова І. С. Реалізація специфічних принципів у місцевому оподаткуванні (на прикладі майнового оподаткування) / І. С. Волохова // Економіка та держава: міжнародний науково-практичний журнал. – 2013. - № 10. – С. 19-22.
3. Блонська В.І. Майнове оподаткування як елемент податкових систем в економіках добробуту / В.І. Блонська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.4. – С. 122-129.
4. Офіційний сайт Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk>
5. Taxation Trends in the European Union / Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_trends_report_2017.pdf
6. Gediminas Davulis Development of Local Municipality Taxes and Principles of Fiscal Policy in Lithuania / G. Davulis, K. Peleckis // American International Journal of Contemporary Research, 2013 - Vol. 3 No. 8, p. 38-50
7. Лист ДФСУ від 09.06.2015 р. № 11999/6/99-99-19-01-01-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/news/id/1601>.
8. Ямпольський В. Податок на нерухомість – 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/vyampolsky/article/13293.aspx>.
9. Про внесення змін до Податкового Кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Верховної Ради України; Закон від 28. 12. 2014 № 71 – VII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71-79>

References.

1. Sybirianska, Yu. V. and Kondratiuk, O. Yu. (2015), “Property tax system in Ukraine: effects of reform and directions of optimization”, *Ekonomika: teoriia ta praktyka*, vol. 1, pp. 55-64.
2. Volokhova, I. S. (2013), “Implementation of specific principles in local taxation (on the example of property taxation)”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 10, pp. 19-22.
3. Blonska, V.I. (2009), “Property taxation as an element of tax systems in welfare economies”, *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 19.4, pp. 122-129.
4. The official site of the Ministry of Finance of Ukraine (2020), available at: <https://www.mof.gov.ua/uk> (Accessed 30 October 2020).
5. Publications Office of the European Union (2017), “Taxation Trends in the European Union”, available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_trends_report_2017.pdf (Accessed 14 October 2020).
6. Davulis, G and Peleckis, K. (2013), “Development of Local Municipality Taxes and Principles of Fiscal Policy in Lithuania”, *American International Journal of Contemporary Research*, vol. 3, pp. 38-50.
7. SFSU (2015), “Letter dated 09.06.2015 № 11999/6/99-99-19-01-01-15”, available at: <http://www.visnuk.com.ua/ua/news/id/1601> (Accessed 17 October 2020).

8. Yampolsky, V. (2014), “Real estate tax”, available at: <http://blog.liga.net/user/vyampolsky/article/13293.aspx>. (Accessed 3 November 2020).

9. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine “On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Tax Reform of the Verkhovna Rada of Ukraine”, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71-79> (Accessed 4 November 2020).

Стаття надійшла до редакції 18.11.2020 р.